

VAN BOTERBERG TOT SUPERHEFFING

1949

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet/eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1948		1.324	3.540 / 3,58	15,58	4.687	99 / 55 / 23	71 / 49 / 24		
1949		1.443	3.787 / 3,67	19,86	5.464	130 / 61 / 62	84 / 32 / 53		
1950	214.000	1.518	3.797 / 3,80	20,90	5.771	130 / 47 / 70	93 / 26 / 65		

1) productie / consumptie / export mln. kg.

1949			
1949-01-11	HK	Het boter-margarine vraagstuk – internationaal gezien	086
1949-03-19	LC	<u>Blink</u> VVZM.: ‘Geen pessimisme in de zuivelwereld’	
1949-04-27	LC	Vlees en vetten – boter – waarschijnlijk in het najaar van de bon	
1949-05-24	LC	<u>E. vd. Wiel</u> – I: Ongunstige vooruitzichten voor Nederlandse Zuivelexport	
1949-05-28	LC	<u>E. vd. Wiel</u> – II: ‘Nederlands zuivelpositie in de komende vijf jaar’	
1949-05-30	LC	Minister <u>S. Mansholt</u> : Naar inkrimping der boterproductie	
1949-06-04	LC	<u>E. vd. Wiel</u> – III: Welke overheidspolitiek voor de zuivel in nabije toekomst?	
1949-06-24	HC	Boter, margarine, vet en spijsolie van de bon.	
1949-07-06	ZD	Tweede Kamer: ‘ontstaan’ Raad van Europa ondervond weinig tegenwerking.	
1949-07-29	LC	Begroting LEF 1949; Geen wijziging inleveringsprijs boter.	
1949-08-22	HK	De Nederlandse boter-positie	
1949-09-17	PenM	Belgen smokkelen grote hoeveelheden boter	
1949-10-27	PZC	Melkprijs voor 1950 , Garantieprijs gem. 17,75 ct. bij 3,5 % vet	

1949		Wikipedia
26 april ‘49	Rotterdam de aankomst van eerste schip met hulpgoederen, waaronder 4000 ton graan i.v.m. het Europese hulpprogramma van de V.S. Beter bekend als ‘Marshall-hulp’ De hulpgoederen zijn ons land binnen gekomen tot in 1951. Daarna werden ze vervangen door dollar steun.	Marshallplan

1949

Heenveensche Koerier, 1949-01-11

Het boter-margarine vraagstuk

In het Fries Landbouwblad wijdt drs. D. de Groot een artikel aan het hierboven genoemde vraagstuk, dat hij tevens in internationaal verband ziet.

De jongste wereldoorlog belemmerde de veevoederimport, vervolgens stak de schaarste aan granen voor menselijke consumptie een spaak in het wiel en thans vormt de schaarste aan harde valuta b.v. aan dollars een bezwaar bij het herstel van de vooroorlogs,- veevoederimporten.

Een nadelige invloed op de productie kon niet uitblijven. De productieverlaging werd het sterkst gevoeld door de gespecialiseerde zoals condens, daar de binnenlandse voedselvoorziening eerst veilig moest worden gesteld. Toch ondervond ook de boterproductie een nadelige invloed van de hier-, boven genoemde directe en indirecte oorlogsomstandigheden, wat blijkt uit de volgende cijfers.

	Maand productie.	Maand- consumptie.	(consumptie margarine)
1934		4800	4400
1938:	8600 ton	4000	5500
1939:	8700	4200	
1945:	3200	3000	
1946:	4400	4300	
1947:	4400	4200	
1948: *	5900	4400	7300

* voor 1948 geschatte productie en consumptie over 8 maanden).

In de laatste vooroorlogse jaren bedroeg dus de boterproductie meer dan het dubbele van de consumptie. Het surplus moest worden geëxporteerd. In de oorlogsjaren en daarna kon de consumptie de productie opnemen, doch nu komt er weer boter voor export vrij. De botermarkt wordt verzadigd, het margarineverbruik neemt toe. In 1934 was het gemiddelde maandelijks boterverbruik 4800 ton en het margarineverbruik 4400 ton. In 1939 waren deze cijfers 4200 en 5500 en in de eerste 8 maanden van 1948 4400 en 7300, welke gemiddelden echter over het gehele jaar gerekend nog geflatteerd zullen blijken te zijn.

Het botergebruik heeft zich wel gehandhaafd, doch is rekening houdende met verschillende omstandigheden, o.a. stijging van het bevolkingstal met 10 pct., toch gedaald. Na 1945 zijn de vetrantsoenverhogingen vrijwel geheel ten goede gekomen aan de margarine.

Oorzaak der verschuiving.

De grondoorzaak van de verschuiving van boter naar margarine is eigenlijk heel eenvoudig weer te geven met de prijsverhouding. Een prijsverhouding van margarine en boter als 1: 3 brengt vele consumenten en vooral de minder draagkrachtigen tot de margarine.

Bij een melkprijs van 17½ cent bij 3.3 % pct. vet zullen de productiekosten exclusief marges enz. zeker reeds meer dan f 4 per kg moeten bedragen. Nu is er sedert lange tijd slechts een vage band geweest tussen kostprijs van boter, inclusief marges enz. en consumentenprijs.

De gedeeltelijke subsidie-afschaffing was vooral nodig in verband met de komende economische Unie met België en . Luxemburg; het effect is met name voor de boter voelbaar geworden.

Ongetwijfeld zal bij praktisch alle consumenten de subjectieve waardering voor boter aanmerkelijk hoger zijn dan die voor margarine; toch zal deze hogere subjectieve waardering veelal niet zijn opgewassen tegen het grote prijsverschil.

Als gevolg van verschillende omstandigheden kwam er ook minder boter in de wereldhandel.

Voor de oorlog werd jaarlijks ongeveer 600.000 ton op de wereldmarkt gebracht, in 1947 slechts 260.000 ton. De boter werd schaars en duur en ook elders nam het margarineverbruik toe. De beschikbare cijfers wijzen op een voortdurende versterking van de margarinepositie ten koste van de boter.

Deze tendens zal waarschijnlijk straks nog duidelijker worden wanneer de oude en nieuwe landen die plantaardige vetten leveren, weer in de markt komen; wanneer de hoogconjunctuur tot het verleden behoort en daarmee de grotere koopkracht van vele groepen consumenten gaat verdwijnen.

Mogelijkheden.

Drs. de Groot merkt op, dat in de eerste plaats nadruk moet worden gelegd op de latente vraag naar boter in eigen omgeving. Het boterverbruik in het afgelopen jaar bedroeg in België per hoofd 11 kg en in Nederland 5 kg.

Wij moeten niet denken, aldus de schrijver, dat de boter zich zelf wel zal verkopen. Naast het zorgen voor een kwaliteitsproduct en het voortdurend streven naar kostprijsverlaging is de afzet en alles wat daarmee samenhangt van zeer groot belang. De moderne consument vraagt voorlichting, wil voortdurend overtuigd worden van de werkelijke of denkbeeldige voordelen van een bepaald product. Laten we ons spiegelen aan de resultaten die het industriële bedrijfsleven door een moderne verkooptechniek heeft bereikt.

Vanzelfsprekend moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan, wil men het doel, het tot leven brengen van de latente vraag naar boter bereiken. Het noodzakelijk om een moderne, aantrekkelijke en deugdelijke verpakking te bezigen.

Niet alleen het product zelf doch ook en vooral de verpakking moet zoveel mogelijk uniform zijn.

Dit brengt ons in aanraking met het tere vraagstuk der handelsmerken. Op weinig gebied vindt men zo'n grote verscheidenheid in merken en daarmee een gebrek aan uiterlijke uniformiteit als het gebied van de boter.

Enerzijds stichten de vele namen en merken vaak verwarring onder de consumenten, anderzijds verhindert de versnippering het gebruik van vele merken, voeren van een gebundelde, systematische afzetpolitiek. Voor de afzonderlijke merken zijn marktanalyse en reclamecampagnes veelal te kostbaar, terwijl de directe noodzaak ervan als regel ook niet wordt gevoeld. Daardoor komt er van het pousseren van de boter niet terecht wat er van terecht zou kunnen komen.

Wij zijn er ons van bewust - aldus drs. De Groot, dat we hiermee heilige huisjes aanraken doch we menen tevens stellig dat het beter is om deze heilige huisjes thans vrijwillig af te breken dan daartoe straks door de harde economische werkelijkheid te worden gedwongen.

Wij hebben zoëven reeds gezinspeeld op de industriële bedrijven. Moge de veelvuldige aan-eensluiting en samenwerking, speciaal bij de verkoop van industriële producten, voor ons een punt van nadenken worden.

Overschakeling op andere producten.

Ondertussen heeft het afnemende wereldboterverbruik bij een te verwachten toename van de melkproductie de zuivelindustrie voor de vraag gesteld tot welke producten de melk het best kan worden verwerkt.

Al mogen we de boter niet als een hopeloos geval afschrijven, toch zullen we er goed aan doen met de feiten en vermoedelijke ontwikkeling rekening te houden. Men dient de bakens met het getij te verzetten, wat trouwens ook reeds gebeurt in bijna alle boterproducerende en exporterende landen.

Het relatieve aandeel van kaas, condens en andere specialiteiten stijgt voortdurend en de afzet-mogelijkheden liggen hier zeker gunstiger dan voor boter.

Op lange termijn gezien, mag worden verwacht dat deze zuivelproducten een grote betekenis zullen krijgen. In vele streken in de wereld gebruikt men nog weinig of geen melkproducten. De beginnende ontwikkeling en industrialisatie zal daar het levenspeil van de massa omhoog kunnen brengen en het meerdere inkomen zal naar evenredigheid of nog meer worden besteed aan meer of beter voedsel.

Dit is in onze streken anders; hier zal het meerdere inkomen vaak niet naar evenredigheid worden besteed aan voedsel doch aan andere producten.

Wij hebben hierboven even een gunstiger aspect aangeroerd, zonder daar thans verder op in te willen gaan. Zeker zullen op den duur ook voor deze producten de afzetwegen niet over rozen leiden, doch van welk Nederlands exportartikel kan dat straks wel worden gezegd?

Wij dienen voor ogen te houden dat bij een afnemende betekenis van de boter onze zuivelsector hier niet mee behoeft te vallen. Integendeel het product melk leent zich door de technische ontwikkeling tot verwerking in velerlei vorm. Deze grotere keuze bij de uiteindelijke bestemming van de melk stelt de verwerkende industrie zeker voor moeilijkheden.

Het kiezen van de juiste weg zal moeten worden gebaseerd op een lange-termijn marktanalyse in de diverse werelddelen. De kansen op export, de mogelijke concurrentiefactoren, de vermoedelijke prijsontwikkeling zijn allen vragen die aan de orde zullen komen.

Voor alles zal het nodig zijn dat men als ondernemer de nieuwe wegen durft in te slaan.

Limburgsch Dagblad 1949-03-08

Room weer vrij verkrijgbaar
DEN HAAG, 7 Maart. — Blijkens de publicatie van de desbetreffende verordeningen van het **Bedrijfsschap voor Zuivel** in het Voedselvoorzieningsblad van Zaterdag j.l. zijn thans de beperkende bepalingen aangaande het bereiden en afleveren van room ingetrokken, zodat room bereid uit volle melk (koffieroom met ten minste 20 % vet en slagroom met ten minste 40 %) evenals vóór de oorlog weer vrij verkrijgbaar zal zijn.
Ook het verbod tot verwerking van room in ijs, z.g. ijs-compositie of ijsmix is ingetrokken. De beschikbaarstelling van room is mogelijk geworden door de gunstige melkpositie. Door deze maatregel kan een einde komen aan het ongewenste verwerken van boter tot „room“.

Geen pessimisme in de zuivelwereld

Friese Zuivelvereniging vergaderde

De Nederlandse landbouw levert ongeveer de helft van de Nederlandse deviezen en de voorzitter van de *Friese Zuivel Vereniging*,¹ de heer H. M. Gerbrandy, die dit constateerde op de derde algemene vergadering van deze vereniging, leidde daaruit af, dat de boeren met een zekere gerechtvaardigde trots voor hun belangen kunnen opkomen.

Uitbetaling melk naar kwaliteit

De band tussen leverancier en fabrikant is in het afgelopen jaar aanzienlijk versterkt en de leden van de vereniging hebben inzicht gekregen in de betekenis van de fabriek, aldus de heer H. J. Hos. secretaris. Nu er ook in Wolvega een afdeling is gesticht, bedraagt het aantal afdelingen vijftien. Met een vijftal fabrikanten is nog geen contact opgenomen. Met films en sprekers zijn de afdelingen verschillende malen bezocht.

In zijn jaarverslag roerde de secretaris ook nog de kwestie aan van de uitbetaling van melk naar kwaliteit, waarvoor nog geen bevredigende regeling is getroffen. De F.Z.V. dacht zich de invoering van deze uitbetaling met een echtheidscontrole zo als bij boter, kaas en melkproducten. Bij deze controle wordt gewerkt volgens overheidsvoorschriften en onder toezicht van de overheid.

Deze gedachten leefden ook in andere kringen en men hoopte daarom, dat de zuivelorganisaties en de regering stappen zouden doen om te komen tot een algemene, uniforme invoering van de uitbetaling van de melk naar kwaliteit. Resultaat in deze richting is er nog niet.

Hoewel de vereniging in principe geen voorstander van overheidsbemoeïing is in die zaken, welke het bedrijfsleven zelf kan behartigen, zijn er in het geval van uitbetaling van melk naar kwaliteit factoren, zoals het subjectieve oordeel van een controleur, die objectieve maatstaven noodzakelijk maken. Dit is de reden, dat de vereniging de beoordeling wenst over te laten aan onpartijdige en ervaren rijksinstanties teneinde die uniformiteit en objectiviteit te verkrijgen. De Particuliere Industrie draagt niet de schuld van het mislukken der besprekingen, die behalve het bovenstaande ook ten doel hadden, de nu dreigende versplintering te voorkomen. In het bestuur werden voor de leveranciers gekozen de heren Tj. Kramer te Wolsum en J. Atsma, te Surhuizum en in de vacature van de heer M. S. Wiersma. de heer R. J. Riemersma te Hardegarijp. Voor de fabrikanten werd herkozen de heer J. Nauta te Sneek.

De zuivelpositie is niet ongunstig

De voorzitter van de V.V.Z.M., de heer G. J. Blink uit den Haag, sprak over „Onze zuivelpositie”. Sedert de bevrijding is de melkproductie aanzienlijk toegenomen en zij nadert nu het vooroorlogse peil. De zuivelexport werd in de laatste jaren aan banden gelegd tot plotseling in September van het vorige jaar de regering tegenover de export van zuivelproducten een ander standpunt innam, dat met welgevallen door de zuivelwereld werd begroet. Voor een behoorlijke export is het nodig, dat de kwaliteit van de melk zo hoog mogelijk is. Ook de heer Blink was in dit verband teleurgesteld over het feit, dat de besprekingen tussen F.N.Z. en V.V.Z.M. over de uitbetaling van de melk naar kwaliteit mislukt zijn. Hij verwachtte, dat de regering te zijner tijd zal ingrijpen teneinde toch tot een onafhankelijke beoordeling van de melk te komen.

1 Een door de ‘particuliere zuivelindustrie’ in mei 1946 opgerichte vereniging, laatste melding in ZJB. 1953

Sprekende over de ontwikkeling van de zuivelmarkten, zei hij, dat een beoordeling daarvan moeilijk is, maar dat er voldoende gunstige factoren zijn om de toekomst althans niet pessimistisch te zien.

De heer Blink onderwierp de verschillende zuivelproducten aan een beschouwing, waarbij hij er op wees, dat de boter op de binnenlandse markt een oneerlijke economische concurrentie te verduren heeft van de surrogaten². Tengevolge van een onjuiste valutaregeling krijgen de surrogaten bij wijze van spreken een invoerpriem. Een commissie uit de *Stichting van de Landbouw* onderzoekt deze kwestie en zal desnoods trachten een herziening of compensatie voor de onjuiste verhouding tussen gulden enerzijds en pond en dollar anderzijds te verkrijgen. Daardoor zou de positie van de boter iets versterkt kunnen worden. Daarnaast zullen ook maatregelen getroffen moeten worden om de intrinsieke waarde van dit product tot zijn recht te laten komen. Ook zal met name de boter mettertijd profiteren van een herstel van de Duitse markt.

De positie van de kaas is gedurende de oorlog in Nederland versterkt en ook verder zal alles gedaan moeten worden om dit nog gunstiger te doen worden. De beperking van de productie van Goudse en Edammer kaas tot 40+ en volvet komt aan de goede naam van dit product in het buitenland ten goede, omdat de kwaliteit daardoor en mede door andere maatregelen verbeterd. De export zal met kracht bevorderd moeten worden.

De gecondenseerde melk, waarvan de productie tijdens de oorlog stil stond, heeft zich op de buitenlandse markt reeds weer een plaats verworven dank zij de goede naam, die dit Nederlandse product steeds had. De concurrentie is echter groter en blikverpakking is niet ongelimiteerd verkrijgbaar. Dat de prijsdalingen in Amerika tot moeilijkheden op de afzetmarkt zou leiden, vreesde de spreker niet.

Met de melkpoeder is het net zo gesteld als met de boter. Bijzondere zuivelproducten worden niet in omvangrijke hoeveelheid gemaakt, maar de resultaten zijn goed.

De consumptiemelk heeft lange tijd een tweederangs-plaats ingenomen, maar het melkverbruik is vergeleken met voor 1940 met 50 pct. toegenomen en er is nog steeds een stijgende tendens. Deze melk is nog gestandaardiseerd op 2½ pct. vet, maar mettertijd moet dit vetgehalte omhoog, hetgeen aan de boterpositie ten goede zal komen.

Daarna sprak de heer Blink over de binnenkort te verwachten grotere vrijheid voor de zuivelindustrie. Hij noemde deze vrijheid van fundamentele betekenis voor de verdere ontwikkeling van de veehouderij en alles wat daarop volgt. De Benelux biedt ook goede perspectieven.

Leeuwarder Courant 1949-02-04

Landbouw- en zuivelproducten over 1948

In het gehele land werd aan zuivelproducten van veehouders ontvangen 3.657.000.000 kg of 27 pct. meer dan in 1947; werd in consumptie gebracht aan volle- en gestand. melk 1.538.000.000 kg, 12 pct. meer dan in 1947; **boter** 70.000.000 kg, 34 pct. meer; **kaas** 80.000.000 kg, 51 pct. meer; gecondens. melk 62.000.000 kg., 72 pct. meer.

2 Margarine!

Boter en kaas pas later vrij

Export-contingentering wordt eerstdaags opgeheven

(Van onze Haagse correspondent)

Op 24 April as. - zo vernemen wij - wordt de contingentering van de zuivelexport opgeheven. Tot nu toe hadden de exporteurs niet het recht om zoveel boter en kaas uit te voeren, als zij zelf willen. Voor ieder van hen was een bepaalde hoeveelheid vastgesteld.

Deze bepaling vervalt, zodat voor de handelaren de mogelijkheid geopend is nieuwe klanten in het buitenland te zoeken en hun afleveringen aan de bestaande relaties te verhogen naar de mate hun productie dat toelaat. Dit betekent niet, dat op 24 April boter en kaas in het binnenland vrij gegeven worden. Op een vergadering in Leeuwarden had de heer G. J. Blink, voorzitter van de V.V.Z.M., meegedeeld, dat de opheffing van de contingentering gepaard zou gaan met de opheffing van de boter- en kaasdistributie.

De regering is wel voornemens de distributie van boter en kaas op te heffen, doch als richttijd houdt zij daarvoor aan het einde van de zomer.

Wanneer zich geen onaangename verrassingen voordoen, kan men er dus op rekenen, dat in het najaar bij de aankoop van kaas en boter geen bonnetje meer overgelegd behoeft te worden. Bij een zeer gunstige ontwikkeling van de zuivelproductie is het zelfs niet uitgesloten, dat de distributie eerder opgeheven wordt.

Vlees en vetten waarschijnlijk in het najaar van de bon

Vereenvoudiging van de heffing op de zuivel

Bij de Tweede Kamer is ingediend een nota van wijzigingen met betrekking tot de vaststelling van de begroting van inkomsten en uitgaven van het *Landbouw-egalisatiefonds* voor het dienstjaar 1949.

Vertoonde de oorspronkelijke begroting een nadelig slot van *f* 359.333.000. In het thans aangeboden gewijzigd ontwerp van wet is dit teruggebracht tot *f* 226.750.000. dus een vermindering van *f* 132.583.000. Ten gevolge van het streven der regering om de last der subsidies geleidelijk te verminderen en op grond van de recentere gegevens omtrent kwanta en prijzen is in nagenoeg alle sectoren de situatiebelangrijk gewijzigd.

De opheffing van de zgn. bakkerstoelag maakt *f* 43.000.000 minder uitgaven mogelijk, waar echter tegenover staat, dat de verlaging van de consumentenprijs van melk voor het fonds hogere kosten medebrengt tot een bedrag van naar raming *f* 18.000.000. Met de prijsverhoging van boter was in het eerste ontwerp reeds rekening gehouden. Zeer belangrijk voor het eindsaldo van de begroting is ook de lagere raming van de inkooprijzen van granen. Alleen al voor de veevoedersector maakt dit een voordelig verschil uit van circa *f* 43.000.000; voor de broodgranen van circa *f* 20.000.000.

Sedert de bevrijding had het Landbouw-egalisatiefonds tot dusverre het karakter van een levensmiddelen subsidiefonds ten behoeve van de consument. Het mag evenwel worden verwacht, dat het karakter zich in de naaste toekomst andermaal zal wijzigen en het fonds wederom zal gaan dienen voor stabilisatie van de prijzen van de Nederlandse landbouwproducten.

Het Landbouw-egalisatiefonds moet als een onmisbaar hulpmiddel voor de regering worden beschouwd bij haar streven naar bestaanszekerheid voor de landbouwende bevolking.

De minister acht het intussen gewenst er op te wijzen, dat bij de hantering van een egalisatiefonds ten behoeve van de landbouw de nodige voorzichtigheid moet worden betracht. Waar het doel moet zijn stabilisatie van de prijzen van agrarische producten te verkrijgen, dient ertegen te worden gewaakt, dat men dit doel voorbij schiet en ook daar steun verleent, waar de productie zich in een minder gewenste richting ontwikkelt. De manipulaties zullen dus niet tot verstarring in productie en afzet mogen leiden, hetgeen uiteindelijk grote schade voor de landbouw en ook voor de voedselvoorziening der bevolking zou betekenen.

Distributie-maatregelen

Sinds de indiening van de begroting voor het *Landbouw-egalisatiefonds* voor het dienstjaar 1949 hebben zich de aangekondigde wijzigingen op het gebied van de distributie en subsidiëring van levensmiddelen voltrokken.

Thans worden nog de navolgende artikelen op bonnen gedistribueerd: kaas, vlees (vleeswaren), spijsvetten en koffie, terwijl deze distributie ook incidenteel nog geschiedt voor enkele andere artikelen, waarvan een gelijkmatige verdeling gewenst wordt geacht.

Voor de eerstgenoemde belangrijke voedingsmiddelen wordt krachtig naar opheffing van de distributie gestreefd. Hoewel met eventuele gevolgen van deze opheffing voor het fonds in de begroting geen rekening is gehouden, wordt voor vlees en vetten als tijdstip gedacht aan het begin van de a.s. herfst.

Zoals vanzelf spreekt is het moment, waarop de distributie van deze producten kan worden beëindigd, ten zeerste afhankelijk van de ontwikkeling van de vleesproductie in eigen land. Door de snelle toeneming van het aantal varkens laat deze zich niet ongunstig aanzien.

Gewijzigde subsidiëringpolitiek

Ten aanzien van de subsidiëring zij opgemerkt, dat een wijziging in de subsidiepolitiek, indien deze zou geschieden, een belangrijke invloed zal hebben op de eindcijfers van de huidige begroting.

Met betrekking tot het te voeren beleid kan verder nog worden medegedeeld, dat de minister streeft naar een aanmerkelijke vereenvoudiging van het stelsel van heffingen en toeslagen voor de melk en de overige zuivelproducten.

De, ingewikkelde maatregelen, welke grotendeels slechts een gevolg zijn van het streven om de producenten van alle producten precies de richtprijs te doen ontvangen, oordeelt de minister niet langer verantwoord. Het moet van meer betekenis worden geacht, dat kan worden bereikt, dat de meest gewenste en doelmatige verwerking van de melk zal worden gestimuleerd.

E. vd. Wiel – II: Ongunstige vooruitzichten voor Nederlandse Zuivelexport

In de nabije toekomst zijn de vooruitzichten voor een lonende afzet van het exportsurplus van Nederland ongunstig; het wereldexportkwantum melk zal n.l. eerder zijn hersteld dan dat de factoren – die de importvraag in ongunstige zin beïnvloeden - zullen zijn opgeheven.

Tot deze conclusie komt dr. E. van de Wiel in zijn tweede artikel over de toekomstmogelijkheden van de Nederlandse zuivelexport in „Economisch-Statistische Berichten”. Hij beziet hierin voor de nabije toekomst voor 40.000 ton te exporteren Nederlandse boter en voor 1.200.000 à 1.300.000 ton melk de mogelijkheden voor een lonende afzet op de buitenlandse markt. Dr v.d. Wiel vergelijkt hierbij de internationale zuivelpositie, zoals zij was in 1938, zoals zij thans is en zoals zij in de nabije toekomst waarschijnlijk zijn zal.

Situatie in 1938

In 1938 werd meer dan de helft van de totale uitvoer door een reeks Europese landen geleverd, waaronder de Westeuropese (met bovenaan Denemarken en Nederland) verreweg de voornaamste plaats innamen. Finland en de Baltische landen verzorgden toenmaals 10 pct. van de werelduitvoer; Nieuw-Zeeland en Australië namen ½ deel voor hun rekening; de V.S. leverde slechts 4 pct.....

Wat de invoer betreft, de tekortgebieden in Europa importeerden in 1938 97 pct. van alle boter en 83 pct. van alle kaas, welke in de wereldhandel werden gebracht. Engeland was toen de belangrijkste boterimporteur, met Duitsland; België. Frankrijk en de V.S. waren eveneens van betekenis.

De opbrengsten, welke door de exporterende landen bij de zuivelexport werden behaald, lagen in de dertiger jaren beneden het peil, dat noodzakelijk was om de producenten der melk een redelijke opbrengst voor hun product te verzekeren.

Huidige stand van zaken

Er zijn verschillende factoren, die van invloed zijn geweest op de ongunstige gang van zaken voor ons land sedert de dertiger jaren. De verbeterde koeltechniek aan boord der grote schepen stelde het Zuidelijk halfrond (waar de kostprijs van de melk belangrijk lager is dan in ons land) in staat grote hoeveelheden zuivelproducten op de West-Europese markt te brengen.

Een groot en goedkoop aanbod van zuivelproducten op een wereldmarkt, die inkromp door een slechte industriële conjunctuur, door contingenteringen en door concurrentie van vervangingsmiddelen: ziedaar, aldus dr. v. d. Wiel, de oorzaak van de slechte uitkomst der dertiger jaren.

De jaren 1946, 1947 en 1948 gaven melkproducties, welke vrijwel op vooroorlogs peil bleven - althans van landen als Engeland, Nederland, Denemarken e.d. In de Verenigde Staten echter was een zeer sterke stijging merkbaar, o.m. doordat de voormalig bezette landen nog leden onder na-oorlogsweeën en doordat militaire en civiele doeleinden een algemene, verhoogde landbouwproductie vereisten.

Ook bij de export der zuivelproducten bleek, dat voor de V. S. van een grote stijging der uitvoer sprake was.

Wat de totale boterinvoer betreft: Engeland was in de afgelopen jaren wederom de belangrijkste importeur; Duitsland viel weg als importland. De internationaal verhandelde hoeveelheden melkproducten zijn zeer sterk toegenomen doordat zij zich bij uitstek leenden voor een voorziening in voedseltekorten.

De bij uitvoer gerealiseerde prijzen waren in de laatste jaren niet verliesgevend.

De toekomst

Dr. v.d. Wiel verwacht voor de nabije toekomst in vele landen binnen korte tijd een toename van de melkproductie. Hij concludeert hieruit, dat Nederland in zijn streven om de landbouw voor een belangrijk gedeelte een veredelingsbedrijf te doen zijn, niet alleen staat in West-Europa. Het spreekt vanzelf dat bovenbedoelde vergrote productie haar weerslag zal vinden in de te verwachten vergroting van de export. Voor Denemarken b.v. verwacht men een hoeveelheid boter voor export van 159.000 ton (als in 1938), kaas 20.000 ton (1938: 9000 ton), melkproducten 30.000 ton (1938: 18.000-ton).

Wat de V. S. betreft: het wordt zeer wel mogelijk geacht, dat Amerika zich blijvend in de rij van zuivel-exporterende landen zal scharen.

De verwachting is dan ook, dat het aanbod aan zuivelproducten in de toekomst minstens op het peil van vóór de oorlog zal liggen. Wat de vraag betreft, meent dr. v.d. Wiel, dat op lange termijn gezien voor een uitbreiding van de consumptie van zuivelproducten in landen, die een koopkrachtige vraag kunnen ontwikkelen, nog zeer veel ruimte is.

Dit laatste geldt ook voor West-Europa.

Op korte termijn gezien wordt het uitzicht somberder geacht. Er moet nu eenmaal rekening worden gehouden met een belangrijke vermindering van koopkracht t.a.v. 1938. De door de oorlog veroorzaakte verarming zal ook niet nalaten invloed op de vraag naar relatief dure Nederlandse zuivelproducten uit te oefenen. En dan is er natuurlijk nog de voortgaande concurrentie der margarine....

Van de Engelse markt wordt verwacht dat deze weinig mogelijkheden zal bieden voor onze zuivelproducten; kaas en boter komen hier v.n.l. uit de dominions.

Duitsland kan voorlopig nog geen importeur van belang worden. Het komt dr. v.d. Wiel twijfelachtig voor, dat België volgend jaar meer Nederlandse zuivelproducten zal opnemen; voor de oorlog reeds voorzag België (behalve t.a.v. kaas) zichzelf vrijwel geheel.

16 mei 1949 Benoeming ir. B van Dam
tot directeur van het *Bedrijfschap voor
Zuivel*.....

Nederlands zuivelpositie in de komende vijf jaar

Het is zeker, dat de veehouderij een belangrijk onderdeel van het Nederlandse landbouwbedrijf zal blijven uitmaken. In verband hiermede is de vraag van belang hoe zich de afzetmogelijkheden van de producten der veehouderij zullen ontwikkelen. **Dr. E. van de Wiel**³ heeft over dit onderwerp - waarbij hij een periode van omstreeks vijf jaar in de toekomst omvat - in „*Economisch-Statistische Berichten*” een belangwekkend artikel geschreven, waarin er o.m. op wijst dat de Nederlandse veehouderij voor de afzet van zijn producten voor een belangrijk deel op de buitenlandse markt te aangewezen.

Hij gaat er van uit, dat een bepaalde melkproductie in ons land gegeven zal zijn; de overheid zal er z.i. onder bepaalde voorwaarden naar streven de bestaande melkproductiecapaciteit zo goed mogelijk te bezetten en in verband daarmede de melkveehouders een redelijke prijs voor hun melk te doen toekomen.

Dr. v.d. Wiel gaat voorts uit van de op grond van de te verwachten binnenlandse voederproductie en krachtvoerimport waarschijnlijk beschikbaar komende hoeveelheid melk.

De melkproductie zet z i. in de nabije toekomst circa 5.700.000 ton bedragen, waarbij hij ook rekening houdt met een in verband met de deviezenschaarste te verwachten geringer worden van de import van krachtvoeder. Deze productie bedroeg in 1939 5.300.000 ton, in 1947 3.830.000 ton en in 1948 4.425.000 ton.

Voor de nabije toekomst rekent dr. v.d. Wiel op een melkprijs van 15 à 18 cts., uitgaande van de huidige koetenstructuur en de te verwachten ontwikkeling van prijs en hoeveelheid der verschillende kostenbestanddelen.

Consumentenprijzen.

Hij komt t.a.v. de consumentenprijzen - aannemende dat het levensmiddelenpakket niet weer zal worden gesubsidieerd en de afschrijving zal zijn gebaseerd op de vervangingswaarde - tot de volgende cijfers:

Voor consumptiemelk (2½ pct. Vet, los. per liter) waarvan de prijs thans 21 cts. is. 23 cts. over circa 5 jaar: voor consumptiemelk – 3 pct.: 25 cts.; voor consumptiemelk – 3,30 pct.: 28 cts.; voor boter per kg (thans f4,48) f4,12; voor kaas, volvet, per kg (thans f2.30) f2.30.

Uitgaande van deze prijzen komt dr. v.d. Wiel tot een schatting van het binnenlands verbruik in de nabije toekomst. Hij meent dat het verbruik van consumptiemelk per hoofd over 5 jaar 170 kg per jaar zal zijn; in 1938 was dit cijfer 147 kg; in 1948 zou dit verbruik – indien er het gehele jaar geen rantsoenering zou zijn geweest - op 190 kg per hoofd zijn gekomen, waarbij men er rekening mee dient te houden dat de hoge na-oorlogse consumptie gedeeltelijk toe te schrijven is aan het nog heersende tekort aan andere voedingsmiddelen.

De totale consumptie over 5 jaar, exclusief zelfverzorgers, bij een geschatte bevolking van 10.480.000 zielen, zal dan 1.600.000 ton bedragen; het verbruik van tapte- en karnemelk wordt geschat op 200.000 ton.

3 dr. E. vd. Wiel was in die tijd Ad. Dir. bij het LEI. Zou later **xxxxx** secretaris van het FNZ worden.(ZHN.)

Voor kaas was het binnenlands verbruik in 1937-1938 81.300 ton (7.1 kg per hoofd), voor 1946-1947 5.6 kg per hoofd. Zal de consumentenprijs over 5 jaar, f2.30 per kg bedragen, dan betekent dit een prijs t.o.v. 1937 en 1938 (reep. 71,2 en 74,5 cts per kg.), die drie maal zo hoog ligt. Het ligt dan ook niet in de verwachting, dat de niet-vette kaas in de komende jaren zijn vooraanstaande plaats wederom zal innemen. Hoewel, ter andere zijde, er een tendentie bestaat tot een groter worden van het verbruik van zuivelproducten. Dr. v.d. Wiel meent dat over 5 jaar het verbruik per jaar gelijk zal zijn aan dat van voor de oorlog, hetgeen (bij een bevolking van 10.480.000 zielen) neerkomt op 75.000 ton.

Boterverbruik.

Voor het verbruik van boter wordt een belangrijke daling t.a.v. voor de oorlog verwacht, indien geen maatregelen worden genomen tot kunstmatige vergroting er van. In 1938 was het gebruik 47.500 ton, per hoofd 5.47. De kleinhandelsprijs was in 1938 f1,66, over 5 jaar vermoedelijk.... f4.12.

Het komt dr. v. d. Wiel aannemelijk voor, dat onder vrije concurrentie met andere spijsvetten het boterverbruik niet veel meer den 30.000 ton per jaar zal bedragen.

Als exportoverschot (exclusief boteruitvoer) komt de schrijver tot 1.278.000 ton (in melk uitgedrukt, bij een verwachte melkproductie van 5.700.000 ton). Voor de oorlog bedroeg dit surplus 1.247.000 ton.

Het is echter mogelijk dat zich vrij belangrijke afwijkingen in dit cijfer voordoen, omdat relatief kleine afwijkingen in de productie grote gevolgen op het surplus kunnen hebben.

Ten aanzien van de verdeling van dit uitvoeroverschot over de verschillende producten komt dr. v.d. Wiel tot de volgende cijfers:

Volvette kaas (uitgedrukt in jonge kaas) 65.600 ton: volle gecondenseerde melk 180.000 ton; volle melkpoeder 20.000 ton.

Daarnaast zal een hoeveelheid van 40.000 ton boter voor uitvoer beschikbaar zijn (In 1939 50.000 ton).

Gegevens uit tekst in tabel:

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet/eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1948		1.324	3.540 / 3,58	15,58	4.687	99 / 55 / 23	71 / 49 / 24		
1949		1.443	3.787 / 3,67	19,86	5.464	130 / 61 / 62	84 / 32 / 53		
1950	214.000	1.518	3.797 / 3,80	20,90	5.771	130 / 47 / 70	93 / 26 / 65		
1951		1.535	3.700 / 3,70	22,64 / 20,0	5.679	143 / 54 / 73	83 / 29 / 54		
1952		1.485	3.775 / 3,68	25,27/20,6	5.601	145 / 55 / 78	73 / 28 / 50		
1953		1.505	3.880 / 3,71	24,00	5.830	159 / 78 / 86	83 / 29 / 53		
1954		1.548	3.870 / 3,72	25,51	5.863	163 / 64 / 92	82 / 32 / 52		
1954	uit tekst >	?	?	15,50	5.700	xxx / 75 / 65.6	xx / 30 / 40		

1) productie / consumptie / export mln. kg.

Mansholt: Naar inkrimping der boterproductie

Weer rogge in het brood

Als besluit van de voorjaarsvergadering van het *Drente Landbouw Genootschap* heeft Zaterdag in Assen de heer S. L. Mansholt, minister van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening*, gesproken over de landbouwpolitiek, zoals die door de regering wordt gevoerd.

In deze politiek zijn de laatste tijd grote veranderingen gekomen, waaraan, aldus de heer Mansholt, de verandering op de wereldmarkt debet zijn. Het beleid moest worden gewijzigd, omdat gezorgd moet worden gelijke tred te houden met deze markt.

Het beleid is gericht op het verkrijgen van een redelijke bestaansmogelijkheid voor boer en tuinder. Zij hangt ten nauwste samen met de verhouding tussen lonen en prijzen en tussen productie en afzet. Onderscheid zal daarbij volgens de minister niet worden gemaakt. De landbouw mag niet apart worden gezien; het landbouwbeleid moet aangepast worden in het nationaal-economisch beleid en er dient voldoende evenwicht in dit beleid te zijn. Daarbij moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat de nieuwe maatregelen ook in België en Luxemburg uitvoerbaar zijn.

Een andere belangrijke factor is nog de zorg voor die maatregelen, opdat de persoonlijke bedrijfsvrijheid niet aangetast wordt, wat hierop neerkomt, dat de landbouw een eigen verantwoordelijkheid zal moeten dragen. Met de *Stichting voor de Landbouw* is men ook tot de conclusie gekomen, dat de landbouw een eigen stuk verantwoordelijkheid wordt gegeven.

Het beleid is verder gericht op een zo groot mogelijke productie, waarvoor de geijkte middelen (landbouwonderwijs enz.) worden gebruikt. De Nederlandse landbouw kan volgens de minister niet rationeel gedreven worden, indien de veestapel niet van behoorlijke omvang is.

Varkensprijzen.

Sprekende over de richtprijzen merkte de minister op, dat het voor de toekomst niet nodig is dat de prijs der varkens op f 2.05 gehandhaafd blijft. De Nederlandse veehouderij mag aanspraak maken op een redelijke beloning van de arbeid en voor een redelijk bestaan is z.i. het landbouwegalisatiefonds noodzakelijk. Hij bepleitte de wenselijkheid van Duitslands herstel op de markt. De leveringsplicht noemde minister Mansholt onherroepelijk verbonden aan een vaste rundvleesprijs.

Minder Productie van boter.

Ook de boter- en melkprijs werd uitvoerig behandeld. Spr. bepleitte de wenselijkheid van het minder produceren van boter, waarvoor reeds een stelsel is ontworpen, evenals voor de heffing per kip, hoewel de minister zich daarover niet bijster enthousiast toonde.

Tenslotte bepleitte minister Mansholt een goed georganiseerde landbouw, die naar zijn oordeel noodzakelijk zal zijn bij het oplossen van de vele moeilijkheden, welke er z.i. zeker nog zullen komen. Een krachtige landbouw- en Publiekrechtelijke organisatie dient te worden opgebouwd om die moeilijkheden het hoofd te kunnen bieden.

Enkele vragen gaven de minister gelegenheid uitvoeriger in te gaan op diverse punten. Daarbij zegde hij o. a. toe de kwestie der boter prijsverlaging van 15 cent opnieuw te zullen bekijken. Tevens gaf hij de verzekering, dat straks in de broodmelange rogge zal worden op genomen.

Leeuwarder Courant, 1949-06-04

E. vd. Wiel III: Welke overheidspolitiek voor de zuivel in nabije toekomst?

Een lonende afzet van het te verwachten melkuitvoersaldo in de nabije toekomst heeft ongunstige kansen, ze betoogde dr. E. v. d. Wiel in een tweetal in ons blad aangehaalde artikelen in „Economisch-Statistische Berichten”.

In een derde artikel in dit tijdschrift gaat hij na op welke wijze de overheid te werk moet gaan ten aanzien van de zuivelpositie, als de bij export te behalen opbrengst niet lonend zal blijken te zijn.

Het nadelige verschil tussen de kosten der veehouders en de opbrengsten van de melk moet op de een of andere wijze door de overheid worden bijbetaald, meent deze schrijver. Deze bijbetaling kan een uitkering bij de productie zijn, -of een uitkering bij de export.

De eerste methode brengt met zich mee, dat het binnenlandse prijspeil der zuivelproducten ongeveer op wereldmarktniveau komt te liggen; de tweede methode (uitkering bij export) zal de binnenlandse prijzen op een niveau brengen, dat gelijk is aan de som van de wereldmarktprijs en de overheidsuitkering. Het binnenlandse prijsniveau der zuivelproducten zal dus te allen tijde worden beïnvloed. De noodzaak van hulpverlening t.a.v. de zuivelproductie maakt het voeren van een bepaalde prijspolitiek voor de overheid dus onvermijdelijk.

Indien de binnenlandse prijzen dezer producten door overheidssteun aan de zuivelproducenten hoger zullen worden, zullen zij een ongunstige invloed hebben op de kosten van levensonderhoud: dit zal eveneens van invloed zijn op het arbeidsloon en op Nederlands totale exportpositie. Evenwel, voor boter zullen steeds goedkopere substitutieproducten aanwezig zijn, welke voor de minder koopkrachtige bevolkingsgroepen een acceptabele uitwijkmogelijkheid bieden.

Uitkering bij export

Dr. v.d. Wiel beveelt aan om bij de bijbetaling door de overheid het stelsel van uitkeringen bij export toe te passen, dat als bijkomend voordeel boven productietoeslagen een administratief gemakkelijker uitvoerbaarheid heeft.

Deze toeslag dient dan bezien te worden als een toeslag, welke het verschil tussen de op de buitenlandse markt gemaakte prijs en de binnenlandse kosten moet overbruggen en niet als een restitutie van verhogingen der grondstofkosten. Deze restitutie zal, onverschillig of boter of kaas wordt uitgevoerd, per kilogram in het product aanwezige melk steeds gelijk moeten zijn. Hierdoor zal geen differentiatie per product mogelijk zijn, waardoor de voor Nederland gunstiger kansen van kaas ten opzichte van boter weer te niet zullen gaan. Het toeslagstelsel opent wel de mogelijkheid tot deze voor onze zuivelexport belangrijke differentiatie.

De toekomstige situatie, zoals dr. v. d. Wiel die geschetst heeft, is vrij somber. De boeren zijn zich ook reeds terdege bewust van het belang dat dit vraagstuk voor hen heeft: de *Stichting voor de Landbouw* riep in samenwerking met de *Algemene Nederlandse Zuivelbond* een commissie in het leven, welke onder voorzitterschap van prof. ir. W. de Jong moet nagaan, welke de nationaal-economisch meest gewenste bestemming van de melk is.⁴

Hepkema's Courant 1949-06-24

Boter, margarine, vet en spijsolie van de bon.

Met ingang van 23 Juni 1949 is de rantsoenering van voedingsvetten volledig opgeheven. Dit geldt zowel voor het publiek als de verwerkende industrie, waaronder o.m. te rekenen bakkers, banketbakkers, koekfabrieken, restaurants, enz., die dus voortaan boter, margarine, spijsvetten en spijsolie zonder bon of toewijzingen kunnen betrekken. Alleen voor technische doeleinden (zeepindustrie, verffabricage enz.) blijft een toewijzingssysteem van kracht.

Weliswaar lag het aanvankelijk in het voornemen in de loop van het najaar de rantsoenering te beëindigen, maar enerzijds is reeds thans een zekere verzadiging merkbaar in de consumptie, terwijl anderzijds de boterproductie ruim is en de grondstoffenpositie van de andere spijsvetten gunstig. De aanvoer van traan en de te verwachten grote koolzaadoogst zijn mede factoren, die de vetpositie in gunstige zin beïnvloeden.

De bestaande prijsregelingen blijven gehandhaafd. Spijsolie zal men niet direct overal bij de winkelier kunnen betrekken, aangezien de bevoorrading van de detaillist enige tijd vraagt. De rantsoenering van voedingsvetten die thans beëindigd is, heeft bijna negen jaar geduurd, want de distributie op bon werd ingesteld met ingang van 29 Juli '40.

Zeeuwsch Dagblad, 1949-07-06

Federatieve sfeer in Tweede Kamer

‘Raad van Europa’ ondervond weinig tegenwerking.⁵

(Van onze parlementaire redacteur)

Als eerste punt op de agenda van de Tweede Kamer stond gisteren de stemming over de motie Droessen, waarin een verhoging van de inleveringsprijs van de boter werd gevraagd. Zoals bekend is verzette Minister Mansholt zich met hand en tand tegen deze motie. De voorzitter deelde echter mede, dat er over deze motie niet gestemd zal worden, daar er eerst overlegd zal worden met de vaste commissie voor de Landbouw. Daarna begon de Tweede Kamer met de beraadslaging over de Raad van Europa.

⁴ Zie verslag onderzoek; knipsel 1950-05-02

⁵ Opgenomen in deze MAP omdat het een van de eerst gevonden ‘knipsels’ is over Europese samenwerking!

Europese eenheid een teer plantje.

Dit is een wetsontwerp waarmee spoed betracht moest worden, daar op 1 Augustus a.s. De algemene vergadering reeds in Straatsburg moet bijeenkomen.

Veel interessante punten zijn bij dit debat niet aan het licht getreden. Dat was eigenlijk ook niet te verwonderen daar het Nederlandse parlement op dit Statuut toch geen amendementen kan indienen.

De heer Schmal (C.H.) was zich daarvan terdege bewust. Over details zou hij niet spreken, want de Raad van Europa is te vergelijken met een kraamkamer, waarin niet veel gedruis moet worden gemaakt. „Wind en weder” dienende, dacht deze afgevaardigde, dat men zulks later nog wel eens kon doen. Dit is volgens hem een kwestie van „pompen of verzuipen”. Men moet alles doen om te voorkomen, dat deze mijlpaal in de Europese geschiedenis een wrijfpaal zal worden. De Raad van Europa sluit, aldus de heer, Schmal, niemand uit. Ook niet degenen die reeds lang bezig zijn, zichzelf uit te sluiten. Hij was blij met dit initiatief, dat in ieder geval niet getuigde van een intellectuele lamlendigheid. Dat Nederland door deze organisatie een gedeelte van zijn soevereiniteit zou prijsgeven vond hij niet zo heel erg. De soevereiniteit is geen wezend kenmerk van het Staatsgezag.

Sinds duizend jaar

De heer Bruins Slot (A.R.) belichtte de juridische aspecten van deze zaak. Er is thans iets in Europa ontstaan, dat men sinds duizend jaar niet meer gekend heeft. Men schept een parlement terwijl er nog geen staat is, en men speculeert er dan maar op, dat er een staat zal komen. Deze spreker zag verschillende bezwaren, doch hij hoopte dat die ondervangen zouden worden, waardoor men van de pre-federale toestand zou overgaan naar de federale.

Mr. Oud (V.V.D.) had sympathie voor het federatief Europa. Het zal er ook komen, maar er moet voorzichtig gehandeld worden, zei hij. De Europese eenheid is een teer plantje, dat zorgvuldigheid behoeft wil het niet bij de eerste nachtvorst doodvriezen. Spreker waarschuwde er voor, dat de nationaliteitsgedachte gehandhaafd moet blijven en dat men er voor moet waken dat er geen landen zullen zijn, die in naam iets van Europa zullen vragen, maar die er in feite op uit zijn om hun machtspositie te versterken.

De heer Welter (K.N.P.⁶) kan men werkelijk niet zo heel erg enthousiast noemen voor deze Raad. Voor hem zijn de Ver. Naties een baken in zee. De Raad van Europa vond hij een symptoom van ontwakend West-Europa, dat er genoeg van heeft te worden overschreeuwd, door landen die nog duidelijk de kenmerken van de jeugd dragen. Overigens vroeg hij zich af hoe het komt dat Nederland thans zo voor een federatie is, terwijl het daarvan met betrekking tot Indonesië niets wil weten.

Maidenspeech.

Men kreeg ook een maidenspeech te horen en wel van Mej. dr Klompé (K.V.P.) die ook niet afkerig van deze organisatie was. Zij bepleitte een zo sterk mogelijk parlementair karakter van de Assemblée. De eerste vergadering te Straatsburg achtte zij beslissend en zij hoopte dat deze zou leiden tot haar doel, n.l. dat zij zal uitgroeien tot een wetgevend lichaam.

Jhr. v. d. Goes van Naters (P.v.d.A.) sprong direct op Spanje af. Wat wil de K.V.P. met Spanje? Dit land zou een pikzwart schaap betekenen in de Raad van Europa. Hij vroeg om een duidelijk antwoord hieromtrent.

6 KNP: Katholieke Nationale Partij / Lijst Welter – zie op www.bv.wikipedia.org/wiki/Charles_Welter

De heer Wagenaar (C.P.N.) had helemaal geen behoefte aan een Raad van Europa. Hij voor-spelde, dat er niets van terecht zou komen.

In de vergadering van vandaag zal Minister Stikker antwoorden.

Leeuwarder Courant, 1949-07-29

Begroting landbouwegalisatiefonds 1949

Geen wijziging inleveringsprijs boter.

Verschenen is de memorie van antwoord op het voorlopig verslag der commissie van rapporteurs uit de Eerste Kamer over het ontwerp van wet tot vaststelling van de begroting van het *landbouw-egalisatiefonds* (LEF) voor het dienstjaar 1949.

Aan deze memorie is het volgende ontleend:

Met betrekking tot de vraag, of het overleg met de vaste commissie voor de landbouw van de Tweede Kamer nopens de motie-Droesen c.s. reeds tot resultaat heeft geleid en, zo ja, tot welk, deelt de minister van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening* mee, dat hem na dit overleg, waarbij door hem een uitvoerige uiteenzetting werd gegeven van de overwegingen, welke de verlaging van de inleveringsprijs voor boter hebben bepaald, tot dusverre van de zijde van de voorstellers der motie geen officiële mededeling ter zake heeft bereikt.

Wel kan de minister mededelen, dat de nadere beschouwing van dit vraagstuk gedurende dit overleg hem geen aanleiding geeft enige wijziging aan te brengen in de inleveringsprijs voor boter.

Blijkens aan bovenbedoelde commissie voorgelegde berekeningen van het *bedrijfschap voor zuivel* - welke uiteraard deels op schattingen berusten - lijkt het geenszins onwaarschijnlijk, dat de boterfabrieken, ondanks de per 24 April j.l. doorgevoerde verlaging van de prijs voor de door het in- en verkoopbureau voor zuivel over te nemen boter, over het melkprijsjaar November 1948 – November 1949 toch gemiddeld ongeveer de richtprijs zullen kunnen halen. Dat de - ook door de hier aan het woord zijnde afgevaardigden wenselijk geachte - omschakeling van de bereiding van boter op andere producten geleidelijk zal kunnen plaats vinden, is ook voor de minister duidelijk.

[.....]

Heerenveensche Koerier 1949-08-22

De Nederlandse boter-positie

In een tweetal artikelen bespreekt het *Officieel Orgaan van de Alg. Ned. Zuivelbond* (FNZ.) de voortdurend slechter wordende positie van onze boter, op de binnenlandse als op de buitenlandse markt.

Het getal van onze binnenlandse boterklanten neemt zienderogen af. In 1945 bedroeg het boterverbruik in ons land nog 43.1% van het totale vetverbruik. In 1946 was het percentage gedaald tot 37.6. in 1947 tot 35.4, in 1948 tot 28.6, en thans bedraagt 't boterverbruik niet meer

dan 15 %. Nu de verwerkende industrie niet langer de verplichting heeft 30% van de te verwerken vetten als boter te gebruiken, is een verdere daling van het binnenlands boterverbruik waarschijnlijk. Dit sterk verminderend boterverbruik in eigen land is vooral te wijten aan de ongunstige prijsverhouding tussen boter en margarine, terwijl onze boterexport afneemt, niet omdat onze boter op de internationale markt te duur is, maar, aldus het Officiële Orgaan van de F.N.Z., wijl Groot-Brittannië van Denemarken en Nieuw-Zeeland boter betreft benedenproductiekosten. De tussen die landen afgesloten handelsovereenkomsten leveren het bewijs, dat twee-zijdige verdragen even ruïneus kunnen werken als de voormalige vrije concurrentie.

In Deens-Britse overeenkomst is niet de in kronen of ponden vastgestelde boterprijs het belangrijkste, maar de vraag, hoeveel kg. steenkool de Denen terugkrijgen voor 1 kg. boter.

Waarschijnlijk moet verder worden geacht, dat de Britse regering aan Nieuw-Zeeland bepaalde tegemoetkomingen heeft gedaan met betrekking tot de Britse leveranties aan dat dominion. Slechts op die wijze kan Denemarken aan Engeland de boter leveren voor f 2.85 en Nieuw-Zeeland (ook Australië) voor f 2.66 per kg. Deze Londense boternoteringen kunnen daardoor in geen enkel opzicht beschouwd worden als een wereldnotering. Dat blijkt ook daaruit, dat Denemarken dit voorjaar aan andere landen de boter berekende op f 3.94 en dat Canadese boeren f 3.92 ontvingen. In België levert de boter bij vrije markt gemiddeld f 4.20 op terwijl in Zwitserland de prijs nog altijd schommelt om de f 6. Onze Nederlandse boter is dus met een inleveringsprijs van f 3.88 niet te hoog.

De Waarheid 1949-09-13

Peel en Maas, 1949-09-17; p. 2/4

ook MAP België

Belgen smokkelen nu boter.⁷

Lange tijd zijn de Brabantse schoenen 'n veel begeerd en lucratief object geweest, voor de smokkelhandel langs de Zuid-Nederlandse grens. En ofschoon deze belangstelling nog niet geheel is getaand, is men nu meer geïnteresseerd in onze beroemde natuurboter.

De Belgische economische politie staat de invoer van één kilo boter per gezin toe; de prijs is 45 francs lager dan in België. Wil men langs legale weg een groter kwantum invoeren, dan heeft men slechts te declareren, en er zit nog altijd een winstje in van ongeveer 20 francs per kilo. Het is onder die omstandigheden begrijpelijker, dat de smokkelhandel welig tiert. De voordelen zijn maar al te groot. De vorige week is in de buurt van **Baarle-Nassau** een wagen aangehouden, die 5000 kg boter over de grens wilde brengen.

De smokkelaars zijn over het algemeen ook knoeiers, die onze reputatie als boterproducenten bederven. Zij mengen er veelal margarine doorheen en brengen het product dan als echte Ne-

⁷ Meer over deze smokkel met onze zuiderburen in een speciale MAP België

derlandse roomboter in de handel. Hoezeer overigens onze zuivel in België in trek is, bewijzen de talrijke aanvragen bij de boterfabrieken in Brabant. Bestellingen van 6 tot 7 duizend kilo zijn niet zeldzaam.

Rijst de vraag of het van de Nederlandse regering niet verstandig zou zijn, om met de Belgische te gaan onderhandelen over de mogelijkheid van een grotere boterexport, teneinde de smokkelarij zoveel mogelijk te voorkomen.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1949-10-27

Nieuwe melkprijs voor de boer.

Minister Mansholt heeft de gemiddelde producentenprijs voor melk voor de op 6 November 1949 aanvangende nieuwe productie-periode vastgesteld op 17.75 ct per kg. melk met 3,5 pct. Vet. Ook in het nieuwe melk-productie-jaar zal er verschil zijn in de prijs gedurende de winter- en de zomerperiode. De wintermelkprijs voor de boer zal 19,70 cent bedragen en de zomermelkprijs 16,70 cent, per kg. melk en bij een vetgehalte van 3.5 pct.

De gemiddelde prijs van 17,75 cent per kg, melk met 3,5 pct. vet komt overeen met een prijs van 16.75 cent per kg. melk met 3,3 pct, vet. Voor het thans eindigende melkproductiejaar was de gemiddelde melkprijs 17,75 cent per kg, met 3,3 pct, vet, zodat de nieuwe prijs 1 cent lager is.

De vaststelling van de nieuwe melkprijs voor de boer heeft geen betrekking op de prijs van de melk voor de consument.